

Asia: VN/17836/2022

Lausuntopyyntö tartuntatautilainsäädäntöön esitettyjä kehitystarpeita koskevasta muistiosta / Social- och hälsovårdsministeriet begär utlåtande om en promemoria om utvecklingsbehoven i fråga om lagstiftningen om smittsamma sjukdomar

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Poliisihallituksen lausunto

MUISTIOSTA JA POLIISIHALLITUKSEN NÄKEMYKSESTÄ

Poliisihallitus on tutustunut muistioon siltä osin, kun se koskee poliisia, poliisin toimintaa, tai toimintaa, jolla on liityntä poliisiin. Poliisihallitus on tunnistanut muistiosta kaksi tällaista eri asiakokonaisuutta:

- 1) mm. poliisin virka-apusäätelyä sekä virka-avusta perittävää maksua koskevat kehitystarpeet (luku 3.1.2, 3.1.10), ja
- 2) viranomaisten välinen tietojen luovutus ja muut tietojen luovutusta koskevat tarpeet (luku 3.1.5).

Ensin mainitusta asiakokonaisuudesta ei ole lausuttavaa. Viimeksi mainitun asiakokonaisuuden osalta toteamme seuraavaa:

Poliisihallitus kannattaa tartuntatautilain laajassa uudistuksessa suoritettavaa tarpeen arvioimista koskien arkaluonteisten terveystietojen luovuttamista muille kuin tartuntatautien torjunnasta pääosin vastuussa oleville viranomaisille - kuten poliisille. Samoin kyseisten tietojen luovuttamista edelleen virka-aputehtävien yhteydessä voidaan pitää kannatettavana.

TERVEYSTIEDON JA ARKALUONTEISEN TERVEYSTIEDON MÄÄRITELMÄ

Poliisihallitus on yleisestikin tunnistanut viranomaisten väliseen tietojen luovutuksen liittyvät ongelmat, joita ilmenee erityisesti, kun luovutettava tieto

on terveystietoa.

Terveystiedolla tarkoitetaan luonnollisen henkilön fyysiseen tai psyykkiseen terveyteen liittyviä henkilötietoja, mukaan lukien tiedot terveystietojen

tarjoamisesta, jotka ilmaisevat hänen terveydentilansa. (Yleinen tietosuoja-asetus 4 artikla 15 k.)

Arkaluonteisen terveystiedon määritelmä ei ole yhtä yksiselitteinen. Voidaan todeta, että arkaluonteisen terveystiedosta tekee sen sisältö. Helsingin hovioikeuden ratkaisusta (päätos Nro 846, diaarinumero R 21/645) ilmenevin tavoin arkaluonteista ja siten salassa pidettävää terveystietoa ei ole pelkkä asiakkuus terveydenhuoltoon, tai tieto henkilön olemisesta terveydenhuollon vastaanotolla.

Poliisihallituksen näkemyksen mukaan tieto karanteenista ei ole terveystieto, ja tieto eristämisestä ei ole arkaluonteinen terveystieto. Eristäminen

on katsottavissa terveystiedoksi, koska silloin henkilöllä on todettu tartunta. Toisaalta tauti (myös osa tartuntataudeista) voi olla hyvinkin tai täysin oireettomia, joten voidaan asettaa jokseenkin kyseenalaiseksi, kertooko vielä tartuntakaan faktisesti henkilön terveydentilasta. Tämä on kuitenkin ensisijaisesti lääketieteellinen kysymys.

POLIISIN OIKEUDESTA SAADA TIETOA

Sosiaali- ja terveysministeriön muistion mukaan karanteeniin tai eristykseen määrättyjen henkilöiden tietojen luovuttaminen poliisille ei ole mahdollista, koska kyseessä ovat ainakin eristämisen osalta arkaluonteiset terveystiedot, joiden luovuttaminen ei ole mahdollista, sillä salassa pidettäviä terveystietoja voidaan luovuttaa poliisille vain silloin, kun on kyseessä rikos, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta.

Poliisilain 4 luvun 2 §:n nojalla poliisilla on päällystään kuuluvan poliisimiehen pyynnöstä oikeus saada viranomaiselta ja julkista tehtävää hoitamaan

asetetulta yhteisöltä poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat maksutta ja salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei

sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista poliisille tai tietojen käyttöä todisteena ole laissa nimenomaisesti kielletty tai rajoitettu.

Poliisihallituksen mukaan karanteeniin määrätyn henkilön tiedoissa ei ole kysymys terveystiedosta, koska tieto karanteenista ei ilmaise henkilön terveydentilaa, vaan sen, että henkilö on altistunut.

Poliisihallitus katsoo poliisilain 4 luvun 2 §:n oikeuttavan poliisin saamaan karanteeniin määrätystä henkilöstä tietoa, mikäli se on tarpeellista poliisille

kuuluvan tehtävän suorittamiseksi.

Poliisihallituksen mukaan eristykseen määrätyn henkilön tiedoissa on kysymys terveystiedosta, koska tieto eristämisestä ilmaisee henkilön terveydentilan, eli sen, että henkilö on saanut tartunnan. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan kysymys ei kuitenkaan ole arkaluonteisesta terveystiedosta, sillä tieto eristämisestä ei kerro henkilön terveydentilasta. Näin on siis esimerkiksi COVID-19 tartuntojen osalta, koska kysymyksessä on maailmanlaajuinen pandemia, joka on voinut ja voi tarttua keneen tahansa itsestä riippumattomistakin syistä.

Poliisihallitus katsoo poliisilain 4 luvun 2 §:n oikeuttavan poliisin saamaan eristykseen määrätystä henkilöstä tietoa, mikäli se on tarpeellista poliisille

kuuluvan tehtävän suorittamiseksi. Tiedon antamista ei ole laissa nimen omaisesti kielletty tai rajoitettu, koska kysymyksessä ei ole arkaluonteinen tieto.

Poliisihallitus tiedostaa, että terveydenhuoltoviranomaisilla on ainakin osittain erilainen tulkinta tiedon luovuttamisesta poliisille, kuin Poliisihallituksella.

Oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 14 §:ssä on asetettu mm. arkaluonteinen terveydentilaa koskeva tieto todistamiskiellon alaiseksi. Tuomioistuin kuitenkin voi murtaa todistamiskiellon (eli velvoittaa tällaisesta tiedosta kertomaan), mikäli syyttäjä ajaa syytettä rikoksesta, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta. Tämä tarkoittaa sitä, että niin arkaluonteista terveystietoa ei ole olemassakaan, etteikö sitä voisi käsitellä käsiteltäessä syytettä tai suoritettaessa esitutkintaa törkeimmistä rikoksista. Poliisihallituksen näkemyksen mukaan tietoa siitä, onko joku henkilö eristyksessä, saati karanteenissa, ei tule rinnastaa kaikkein arkaluonteisimpiin terveystietoihin (esim. psykiatriisiin tietoihin).

POLIISIN ROOLI TARTUNTAUTIEN TORJUNTATYÖSSÄ

Poliisille tartuntatautilaissa säädetty rooli on tartuntatautien torjuntatyötä taikka muille viranomaisille tähän torjuntatyöhön annettavaa virka-apua.

Kysymys ei näin ollen ole rikostutkinnasta. Edellä mainittu oikeudenkäymiskaaren lainkohta, josta sosiaali- ja terveysministeriön muistiossa kuvattu

näkemyksen lienee peräisin, ei näin ollen sovi poliisin tartuntatautien torjuntatyötehtäviin.

Jos poliisi suorittaa esitutinnan tartuntatautilakiin liitännäisestä asiasta, ei sosiaali- ja terveysministeriön muistion perusteella karanteeniin ja eristykseen määrättyjen henkilöiden tietojen luovuttaminen tulisi kysymykseen. Tartuntatautilain torjuntatyössä ei todennäköisesti ilmene sellaisia rikoksia, joista säädetty rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta, ja tietoa voitaisiin tällä perusteella luovuttaa.

Ongelma asiassa on se, että tällä hetkellä ainakin osa terveydenhuoltoviranomaisista rinnastaa esimerkiksi karanteeniin ja eristämiseen liittyvät tiedot kaikkein arkaluonteisimpiin tietoihin, eikä tietoja ole voitu luovuttaa sillä perusteella. Tai toisaalta ei ole tunnistettu poliisin oikeutta saada muuta salassa pidettävää tietoa, myös terveystietoa, kun kyse ei ole rikostutkinnallisista asioista. Tämä voi ja on vaikuttanutkin poliisin tosiasialliseen tiedon saantiin. Kehittämistarpeena tartuntatautien torjuntatyössä (esim. COVID 19), jotka vakavasti uhkaavat kansanterveyttä kaikkienensa, poliisin oikeus käsitellä tietoa tulisi suhteuttaa oikein, eli kynnystä saada tietoa ei tulisi asettaa kovinkaan korkealle. Varsinkin kun kysymys on useimmiten eristämiseen ja karanteeniin liittyvistä tiedoista, joita on vaikea katsoa ainakaan arkaluonteiseksi terveystiedoksi. Tietojen luovuttamisen osalta keskeistä on myös luovuttajan ja vastaanottajan välinen yksimielisyys siitä, mitä voi daan luovuttaa, ja mitä ei voida luovuttaa.

Weckström Visa
Poliisihallitus